



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Regvlarvm Vtrivsque Ivris Cvm Ampliationibvs Ac
Limitationibvs**

Dueñas, Pedro

Venetiis, 1566

Regvla CCX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63213](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63213)

ponit Phil. Deci. in d. l. cum quid. nume. 11. vsque ad nu. 22. eandem regulam. cum duabus ampliacionibus, & octo limitationibus ponit idem Deci. in c. clerici. nume. 7. cum sequen. de iudic. Hanc etiam regulam cum duabus ampliacionibus, et septem limita ponit. Franco. Purpur. in d. l. cum quid. num. 54. cum aliis. Eandem regulam ponit not. Barthol. Chassan. in Catalo. gloriæ mundi, in decima par. consideratione xxix. & ibi in. xxv. considera. & xxvi. & xxvij. & xxviii. eam limitat, & in xxx. & xxxij. & xxxiij. & xxxiiii. Eandem regulam ponit And. Alc. in tract. præsump. in 1. regu. præsump. xlv. vbi eam limitat duobus modis.

REGVLA CCIX.

Dolo facit qui petit quod restitutus est. Quam regu. probat tex. in l. in condemnatione. §. dolo. ff. de regu. iur. & in regula dolo. eodem titu. lib. 6. & in l. dolo. facit. ff. de doli except. & in l. si socer. §. Lucius. ff. sol. matri. & ibi Bart. & doct. Circa quam regu. vide Phil. Deci. in consi. 424. nu. 5. Ange. Are. in. §. j. nu. 7. cum sequen. in situ. de exceptio.

Hanc regulam limita vt per Deci. in d. §. dolo. & ibi Guliel. Mai. neri. qui etiam ponit aliquas limitationes, et Pyrrhus Engleber. qui eam limitat quinque modis. Eadem regulam, vbi eam ampliatur duobus modis, & limitat quinque modis, ponit Vldari. Zasius in d. i. dolo. ff. de doli exceptione.

REGVLA CCX.

DOMINIVM rei legatæ statim recta via transit in legatarium particularem a morte testatoris. Hanc regulam probat tex. in l. a Titio. ff. de fur. in l. vnica. §. in nouissimo. C. de cadu. roll. in l. si seruus legatus. ff. de noxa. in l. legatum ita. ff. de lega. 2. cū aliis ibi in glossa allegatis. De iure Regio probatur in l. xxxiiij. titu. ix. par. vi. Circa quam regulam vide Bartol. & docto. in l. j. ff. de legat. j. vbi Ias. nu. 59. & 81. & 115. Andr. Alcia. nu. 10. cum aliis, & ibi Guliel. Pontanus nu. 71. Ang. de Periglis in vi. colum. in si. Francisc. Balb. in repeti. l. Celsus. in secunda par. nu. 3. Steph. Bertran. in consi. 8. nume. 2. volum. j. primæ impressionis. Hierony. Grat. in consi. lxxv. num. 20. vol. ij. Marc. Mantua in consi. viii. nu. 16. Carol. Ruin. in consi. cliii. nume. 4. volum. v. & in consi. lv. nu. 3. vol. 2. Guliel. Benedict. in repet. c. Rainutius. in verbo, absque liberis moreretur. el. 2. num. 153. Andr. Tiraquel. in tract. de morte, in quarta declaratione præfationis. num. 3. in vi. par. declar. 2. num. 6. Marc. Mantua Apophregma clxix. Anton. Nicellus in concordan. glo. concordan. xcii. nume. 488.

Et circa hanc regulam quibus modis acquiratur nobis dominium de iure

D. Petri Duen .

de iure civili, vide Ioā. de Villamari in trac. de acquisitione successio-
nis. nu. 2. cum aliis, & quibus modis acquiratur de iure naturali,
vide per eūdem ibi. nu. 23. cum aliis.

Hanc regulam limitat quinque modis Vdalri. Zafi. in l. plan-
in §. si ita Titio legetur nu. 6. cum sequen. ff. de lega. j. Eandem re-
gulā ampliat duobus modis, & limitat duodecim modis Fran. de
pa in d. l. j. a nu. 48. usque ad nu. 62.

- 1 Ultra quos amplia primo hanc regulam, vt procedat, nō solū
in domino, verum etiam in iure seruitutis realis, nam transit ter-
tus in legatarium recta via. Vt in l. si partem in §. j. ff. quemad. ser-
amit. in l. si. ff. de serui. lega. glo. in l. corruptionem C. de usufr. Ba-
in d. l. j. nu. 6. & ibi Ias. nu. 124.
- 2 Amplia secundo, vt procedat etiam in seruitute personali vbi
fructus. Vt in l. si Titio. fundus. ff. de usufructu lega. & ita tenet
son in d. l. j. nu. 52. ff. de lega. j. & in d. nu. 124. & ibi Soci. nume. 6.
facit etiam tex. in l. 2. ff. quādo dies lega. ced. licet cōtrarium tenet
Aret. in d. l. j. nu. 4. in ver. 3. videtur posse limitari. ff. de leg. j. & hinc
ampliationem tenet Ripa in d. l. j. nu. 60.
- 3 Amplia tertio, vt procedat etiam in legato vniuersitatis corpo-
rum. Vt in l. si grege. vers. vendicari. ff. de leg. j. idem in vniuersita-
te mixta. vt in peculiū. ff. de pecu. legato. idem etiam in legato do-
tis quod equiparatur legato peculi. ita tenet Iac. de Nigris. in ro-
peti. l. j. col. xxxv. in princi. ff. de leg. j.
- 4 Quarto amplatur, vt procedat non solū quando legatur res pu-
ticularis. sed etiam si legeretur rei vendicatio re possessa per tertium.
Ita tenet Bal. in l. si creditoris nu. 5. C. de fideicom. & in l. j. col. 1. C.
commu. de lega. Ias. in d. l. j. nu. 123. ff. de leg. 1. & ibi Iaco. de Ni-
gris col. 38. vers. 3. amplia. pro quo adducitur tex. in l. ex. legato no-
minis. C. de lega. & in l. sicut §. v. ditionis. ff. quib. mod. pig. vel hy-
po. sol. iuncto tex. in l. j. §. per seruum corporaliter. ff. de acq. poss. &
ita no. Guhel. Ponta. in d. l. j. nu. 37. ff. de lega. 1.
- 5 Quinto amplia, vt procedat etiā respectu dominij directi, quod
transit statim in legatarium. Vt in l. Papinian. ff. de serui. & in l. si
Titio. ff. de furtis. que iura ad hoc. citat. Salice. in l. j. in §. j. colum.
2. circa medium. vers. nunc. quæro. C. commu. de lega. Probis
autem illa iura hoc modo, Nam si directum dominij maneret apud
hæredem. & vtile tantum transiret, confusa esset actio noxalis, que
domino non competir. similiter in d. l. Papinianus. iuncta declara-
tione glo. si fundus seruiens esset legatus pure, non induceretur con-
fusio, quia nullū dominium mansisset apud hæredem nam si maneret
directum, induceretur confusio. & quod transeat dominium direc-
tum in legatarium, tradit Bart. l. in l. rem. ff. de rei. vendic. Aret.
in l. 3. in §. ex pluribus numero 25. ff. de acqui. possessio. & sicut
transit directum dominium in legatarium, ita etiam transit directi
actio, quia actio realis, directa transit in legatarium singulararem suc-
cessorem ipso iure, vt in l. sed neque legatarius. ff. de condi. furti. Ro-
tio

tio est, quia iura realia non hærent ossibus nostris, sed ipsis rebus ideo cum rebus transeunt. Ita tenet Bart. in l. 4. col. 2. ff. de seruitu. idem Bar. & Bald. in l. fin. C. de lega. idem Bar. in l. nemo potest. col. 3. ff. de lega. j. Iafon in l. ex legato. C. de lega.

6 Amplia sexto, vt procedat etiam in quasi dominio seu Publiciana: nam in casibus in quibus transit dominium sine traditione, transit etiam quasi dominium, vt in l. cum sponsus. in §. j. ff. de publiciana. vbi restituta hæreditate verbo tantum. competit fideicommissario Publiciana. Ratio, quia restitutio verbalis, quemadmodum operatur translationem dominij, & ita & quasi dominij. Ita tenet Bar. in d. l. j. nu. 12. ff. de leg. 1. & ibi Iaf. nu. 129. idem Bar. in l. j. §. j. ff. de Public. & in l. in fideicommissaria. ff. ad Trebellia. Alex. in consi. 88. nu. 7. volu. 2. Quod intelligo qm̄ res non fuit tradita heredi. nam ex persona ipsius hæredis competere non potest sine traditione, vt in l. j. & 2. vbi gloss. & Bar. ff. de publ. idem Bar. in d. l. cum sponsus. in §. j. Alex. in consi. 98. nu. 8. lib. 2. vbi notabiliter.

7 Amplia septimo, vt procedat licet res legata esset in dominio testatoris reuocabiliter, quia adhuc transit dominium reuocabile. Vt in l. si fundum sua cõditione. in §. si Titius. ff. de lega. j. vbi Bar. Pau. Castren. & docto. & per illum tex. confunditur dictum Bal. in l. fin. ff. de conditio. institu. vbi vult, quod dominium reuocabile, alteri queri non potest. Quam opinionem Bal. impugnat. Arer. licet illum tex. non alleget, in l. qui in aliena. in §. interdum, prope fin. ff. de acquiren. her. quem refert & sequitur Iacobus de Nigris. in repe. l. j. nu. 65. ff. de leg. 1.

Amplia octauo procedere, in dominio rei legatæ vsque ad certũ tempus, quia adduc transit dominium quod durat pro illo tempore & eo finito reuertitur ad hæredẽ. Vt in l. fina. & ibi Doct. C. de lega. in Auth. cui relictum. C. de indicta vidui. ita tenet Iacob. de Nigris post Ioan. Crot. in d. l. j. nu. 66. vers. quarto ampliatur.

9 Amplia nono procedere, licet dominium fuerit acquisitum mortuo testatore, completa prescriptione per heredem, vel hereditate vacante, ante traditionem, nam dominium transit in legatarium sine traditione heredis. Gloss. & Bal. in l. 1. in §. fina. de eo. per quem factum erit. Quod comprobatur. Alex. duobus modis in d. l. 1. nu. 22. & ibi Iaf. nu. 107. & ibi etiã Iacob. de nigris nu. 66. Cõtra quam Ampliationem arguit Iaf. in l. qui in aliena. col. 3. in sexta limit. C. de lega. Sed argumentum Iaf. procedit in re aliena in qua testator nullũ ius habet, sed in casu huius ampliatio. habet quasi dominium.

10 Amplia decimo vt procedat, etiam de persona legatarii in ipsũ heredem, nam si testator legat alicui ad certum tẽpus, finito illo tẽpore reuertitur res ipso iure ad legatariũ. Vt in l. fi. C. cõmu. de leg.

11 Amplia vndecimo vt procedat, licet vnũ sit in obligatione legata & aliud in solutione aut facultate soluendi, nam transit dominium rei legatæ ipso iure, nec talis facultas soluendi aliud, impedit translationem dominij. Vt in l. si quando. in §. heres, & ibi Bart. ff. de leg. j. Amplia

Amplia

- 12 Amplia duodecimo, vt procedat etiam in legato nominis debitoris, aut actionis personalis: nam actio utilis statim transit in legatum sine aliqua cessione. Vt in l. ex legato. C. de lega. tamen actio personalis utilis regulariter non transit sine cessione, vt in l. cum ff. de fideiussor. in l. Modestinus. ff. de solutio. in l. si minoris. ff. de iur. iur. in l. alterius. in §. fin. ff. de tute. & rationi. distrahe. & in l. si res obligata. in ff. de lega. j. in l. j. C. de actio. et obliga. vbi Salice. in septima opposi. rationem duplicem assignat. Et si dicatur quod re non transit actio personalis directa in legatum, sicut transit utilis? dico quod eadem ratio qua non transit dominium rei alienae, quia testator directam transferre non potest in singularem successorem expresse, cum ab obsequiis auelli non possit. L. quis ergo de iur. ff. de pecul. notatur in l. 1. ff. pro soci. ob. id insurdum fuisse. l. lex dispositum haberet perfectionem, quod testator ad veritatem prestare non poterat, ideo licet heres mandet directas actiones legatario, illas tamen non exerceret legatarius suo nomine, sed heredis, vt notat Pau. Castren. in l. si pecuniam. & in l. sequenti. ff. de legatis primo.
- 13 Amplia decimotertio, vt procedat non solum quando immediate negatur res, sed etiam quando testator mandat rem vendi cito pretio, vt facta venditione per heredem, vel ea habita pro perfecta, statim transit dominium in legatum. Tenet Bartol. in l. vxorem. in §. agriplagam. nume. 1. vers. ego sum cum digno. & eius opinio mihi placet. idem tenet idem Bart. in l. si fideiussor in §. meminisse. ff. de lega. j. & ibi. Ias. nu. 6. vbi refert multos Doctores hoc tenentes. quam opinionem sequitur Fabianus de monte in tracta. de emptio. & venditio. in 3. q. princi. nume. 47. Iacob. de Nigris in d. l. j. col. 4. vers. tertio fallit. de lega. j. Sed contra Bartol. dicit in hoc esse communem. Iason in l. j. nu. 126. ff. de lega. j. & Alex. in d. §. meminisse.
- 14 Limita primo vltra Fran. de Ripa & Zasium, vbi supra, non procedere in legatis tacitis seu quod tacite veniunt, aut in consequentiam quod non transeunt ipso iure sed traditione aut constitutione heredis est opus. Vt in l. testatrix. vbi Pau. Castren. ff. si seru. ven. & in l. seru. filij. in §. si. ff. de leg. j. in l. dānas esto. in §. j. ff. de vi. fruct. lega. in l. emptor in §. ancilla. vbi Bar. ff. de rei vendi. idem Bartol. in l. j. nu. 12. in si. quam opinione dicit esse communem Socin. ibi col. 4. Fran. de Ripa nu. 33. eandem opinionem sequitur Ias. ibi nu. 50. & ibi Alexan. nu. 17. Deci. in l. traditionibus. col. fin. C. de pactis. Socin. in confi. 41. in fin. vol. 4. nu. 17.
- 15 Limita secundo, vt non procedat quando conseruatur legatum de iure speciali, puta quando heres repudiat ex testamento, cum non habeat locum actio personalis ex testamento, nec etiam hypothecaria actio, nec rei vendicatio, & sic non transit dominium recta via. Ita tenent Bal. & Salice. in l. si. C. si quis omitta cau. testa. quos refert Alex. in d. l. j. nu. 29. & eos sequitur Soci. in l. si ex toto. in primo col.

col. j. in ff. de lega. j. ad idem Alex. allegat Angel. in l. j. in §. lex
falcidia. ff. ad l. falc. vbi in casu. l. muliori & Titio. ff. de condit. &
demõstra. si fuerit legatũ sub cõdizione, de qua ibi, non transit domi-
nium ex quo conseruatur de iure speciat. Sed illud. dictum Bal. &
Sali. reprobatur Alex. in d. nu. 29. per quatuor fundamenta.

- 3 Limita tertio, quando mulier legat fundum dotalem cuius domi-
nium non transit statim in legatarium: quia dispositio l. in rebus.
C. de iure dotium per quam soluto matrimonio dominium fundi
dotalis reuertitur ipso iure ad mulierem, non procedit in fauorem
heredis aut legatarij mulieris. Ita tenet Barr. in l. Nefennius. in §.
fundum. nu. 1. in 2. col. ff. de re iudi. quem sequitur Bal. Nouel. in tra-
cta. de dote. in 12. par. q. 5. licet de illo dicto dubitet Io. Niger. in d. l.
1. col. 43. in decima fallen. ff. de lega. 1.
- 4 Quarto fallit, quatenus ascendit quarta falcidie, quia Falcidia re-
secat ipso iure legata. Vt in l. in quãtitate. in fin. & in l. Plantius. &
in l. linea. ff. ad l. falc. ita tenet Pau. Castren. in l. fina. C. eod. tit.
- 5 Quinto fallit, in legato optionis, in quo non transit statim domi-
nium ante factam electionem. Vt in l. apud aufidium. ff. de optio. le-
ga. Ratio est, quia in legato optionis nihil est in obligatione ante
factam electionem. Ita tenet Barr. in l. Iulianus. ff. de legat. 1. Quã li-
mitationem amplia & limita vt per Bernar. de Luc. in regu. ccv.
- 6 Sexto limita, vt non procedat secundum veritatem, quia domi-
nium rei legatæ non transit a morte testatoris vere, sed fide, vere
autẽ ab adita hæreditate. Vt in l. si tibi homo. in §. 2. vbi glo. & in
l. seruum filij. in §. 1. vbi etiam glo. ff. de lega. 1. tradit etiam glo. in
d. l. Titio. ff. de fur. idem videtur probari in l. si parrem. in §. j. ff.
quemad. ferui. amittan. vbi tempus præscriptionis contra seruitu-
tem legatam solum incipit currere a die aditæ hæreditatis, ergo
ante aditã hæreditatem legatum vere non cedit. ita tenet Mar. Mã-
tua in d. confi. 7. nu. 19.
- 7 Limita septimo, quando a primo legatario legatur alii, quia non
transit ius aut dominium in secundum legatarium ipso iure, nisi fa-
cta restitutione aut cessione a primo legatario. Vt in l. Imperator.
in prin. ff. de leg. 2. & in l. si. legatarius. ff. de lega. 3. Barto. quem se-
quuntur ibi doct. in l. nu. 8. in tertia regula. ff. de lega. 1. & ibi Iaf.
nu. 86. Bal. in l. 1. in lect. antiqua. C. comu. de lega. & ibi Corn. &
Pau. de Castr. per l. si quis vsumfructum. ff. de vsumfruct. lega. Con-
tra quam limitationem tenet Iacob. de Nigris in d. l. nu. 40. per
text. in l. fina. C. de lega. vbi est casus, quod dominium potest trans-
ferri de vno in alium. & dicit quod non obstat text. in d. l. Impera-
tor. quia illa l. procedat de iure Digesto, quo iure dominium trans-
ferri non poterat de vno in alium. sed nihilo minus cum hanc limi-
tatione tenet Crocius in d. l. prima colum. 12. vbi respondit ad om-
nia supra dicta.
- 8 Limita octauo, in legato conditionali in quo non transit domi-
nium ipso iure, quia pendente conditione res dicitur heredis. Vt in
l. si

D. Petri Duen.

*l. si sur. ff. de usufructu. hinc videmus quod si ancille relinquunt libertas sub conditione filij nati, ea pendente sunt serui, & pertinent ad heredem iure domini, vt in *l. 3. C. de fideicom. liberta.**

- 9 Limita nono in casu. *l. cum quidam. la 2. ff. de lega. 2. scilicet, quod testator legat quid vni ex pluribus certis quem heres elegerit, nam etiam post moram heredis in eligendo, durante tamen tempore ad purgandum moram, dominium statim non transit, scilicet si testator legat libertis quibus heres uolet, tenetur heres eligere quem primum potest, alias dicitur in mora. & tamen antequam aliqui libertorum petat, potest heres moram purgare & offerre cui voluerit, ergo non transit dominium post moram, nam si transierit, illa facta esset executio a lege, neque purgare possit mora. & in illis *tex. ultra Barto. ibi citat Iason in l. si insulam. numero 32. ff. de iur. borum obligatio.**

REGVLA CCXI.

DOMINIUM nisi ex una causa contingere non potest. Hanc regulam ponit Valtricus Zasius in *l. 3. §. ex pluribus. nu. 23. ff. de acquir. posses. per illum tex.*

Hanc regulam limitat idem Zasius septem modis in *d. §. ex pluribus. a. nu. 32. usque ad finem.*

REGVLA CCXII.

DOMINIUM rerum dotialium soluto matrimonio illico transferitur in uxorem, sine aliqua traditione uel noua apprehensionem. *Vt est text. in *l. in rebus. C. de iure doti. & in *l. dotis actio. C. solu. matrimo. Bal. in *l. si dotis. nume. 4. C. de iure doti. idem tenet Bar. in *l. prima. in si. ff. de fundo dora. Circa quam regulam uide ultra. *doti. in d. l. in rebus. Ioan. de Amicis in conf. 69. nu. 2. Andræ. Tiraquel. in II. Connubr. in glo. sexta. nu. 140. Iason in *l. 1. nu. 17. ff. solu. matrimo. Ruin. in confi. 163. nu. 2. lib. 4. Gomezium in §. sed istæ quidem nu. 26. Institu. de actio. Bal. & doct. in l. traditionibus. C. de pact. Pala. Ruui. in repet. rubri. de dona §. 66. nume. 24. Chastanaz. in consuetudi. Burgund. in titul. (des droitz) §. 2. fol. 134. colum. 4. nu. 6. ad finem.*******

Hanc regulam limitat quindecim modis Bal. Nouel. in tract. de dote in §. par. princ. in §. priui. a nu. 1. usque ad finem.

REGVLA CCXIII.

DOMINVS potest compelli ad locandam domum scholarum. Ita tenet Guliel. de Cugno, in *l. decernimus. C. de episcopis & clericis. Bal. in *l. j. ff. soluto matti. in fin. & ibi Alexan. & Iason. nu. 48. & Rip.**